

SVENSKA
CANADA-TIDNINGEN

Canada-svenskarnas hem- och farm-journal.

Trycket och utgifvet varje torsdag av The Canada Weekly Printing Co., Ltd., ett aktiebolag registrerat under provinsen Manitobas lagar, med utgivningsort 825 Logan ave., Winnipeg, Man.

Enligt Canadas lag, är vi ansvariga för betalningen av en tidning för hela den tid vi mottager densamma från postkontoret, antingen vi själv är prenumerant, eller vi mottager den i någon annans namn. Då eder prenumerations-tid är utslagen måste vi underätta utgivaren samt vägra att längre mottaga tidningen från postkontoret för att bli lagligen fri från efterkrav för vidare sändning. Om vi byter om bostad och ej underrettar utgivaren därom, vad en tidning fortfarande sändes till den gamla adressen, så är vi skyldig fortfarande betala för densamma ifall personen, som mottager den, inte gör det.

icke beställda bidrag till tidningen, som ej kunna användas, återvändas ej såvida ej porto närslutas.

Adressförändringar:— De av våra prenumeranter, som avflyttat till annan ort, emottager vi till oss uppgifter om såväl sin gamla poststation som den nya, emedan vi i annat fall äro urständiga att sända tidningen.

Betalning:— De av prenumeranterna, som insända betalningen per post, emottager vi genom "money order", "express order" eller i registrerat brev. Privata "checks" måste åtföljas av 15 cents för "exchange". Kvitto erkänns genom ändring av datum på adressremsan i tidningen.

Prenumerationspriset måste erläggas i förskott. Tidningen tilländes prenumeranten, tills den är uppsagd och betalning efter \$2.00 per år måste erläggas för skuld. Alla brev och försändelser adresseras alltid till

THE SWEDISH CANADA NEWS
825 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Till tidningen insända "Fria Ord" bidrag och polemiska inlägg betraktas som tidningens egendom.

ANNONSPRISER

på begäran. Efterfrågningar (3 ggr.) \$1.50. Dödsannonser med namn och kors öfver lifande 3 tum \$1.50. Föreläsningannonser, önskas, lediga platser m.m. 75c. per gång för utrymme icke öfverstigande 1 tum. Omfattande kyrkoannonser och meddelanden om kristna, speciella missionsmöten, årsmöten o. dyl. 75 cents per tum. Dylig annonsering införes endast mot förut insänd likvid.

När generalen exercerade
de beväring.

I sergeant Strids efterlämnade anteckningar hämtade ur militärlivet fann jag följande lilla episod:

Sergeant Strid blev en dag anmodad att infinna sig hos general X. "Det är i en privat angelägenhet jag låtit kalla dig," sade generalen. "Min läkare har ordinerat mig att taga morgongymnastik såsom gevarshandgrepp m. m. Kom hit i morgon bitida kl. 7." Nästa morgon infann sig sergeant Strid på bestämd tid och exercisen påbörjades. "Du skall nu behandla mig precis som om jag vore en menig man," sade generalen. "För fot gevar! Får jag be herr generalen vrida högra handen lite till." "Har jag ej sagt att du skall behandla mig som menig man?" röt generalen. "För fot gevar! — tors jag be herr gene—" "Det var väl då också sju t—n m. m.! Kan du inte lyda, karl!" ryter generalen ånyo. "Som herr generalen befäller. Giv akt! Råta ut knäna, inga krokiga ben, vänster hand flat intill läret, råta ut den krokiga tummen och låt den vila på byxlinningen!" "Det går bra, det går bra," sade generalen. "Håll käft, inget språk i ledet," ryter sergeant Strid. "Ut med bröstet, dra in den posi-

ga magen, hållarna tillsammans och tärna utåt. Jag skall brodera mig, lära en sådan gök vad det vill säga att vara rekryt!"

Hur generalen kände sig, förmåder icke historien, men nästa morgon möttes sergeant Strid av en betjänt, som meddelade, att generalen ej behövde mera morgongymnastik.

Pelle.

Språk och kultur.

"Augustana" förväntar sig över att svenskan bibehållit sig så väl i Texas. Det är egentligen ingenting att förvänta sig över. Svenskan hade kunnat bibehålla sig lika gott på andra platser. Att hon icke gjort det, har sina helt naturliga orsaker.

Då jag i en viss församling framhöll vikten av att undervisa barnen i svenska, fick jag av en diakon till svar: "Asch, de äro ju i tredje släktledet!" — likasom om det vore en självskriven sak, att svenskan icke får begagnas av mer än högst två släktled här i Amerika! Var hade diakonen fått den befämda uppfattningen? Han kunde ju visserligen ha varit dum nog av sig själv, men det är också ingenting som hindrar, att han kunde ha lärt den dumheten av någon augustanapräst. Jag hade hållit några tal i nämnda församling, var jag framhöll svenskarnas höga anor. Strax efteråt kom en framstående präst dit och skällde ned den svenska storhetsgalenskapen. Jag fattade det givetvis som ett utfall mot mig, ehuru prästen icke hört något av mina tal, och ehuru man talade väl om mig i församlingen. Här i Canada kom en svensk augustanapräst och ville disputera med mig, idet han påstod, att det var vår plikt att lägga bort svenskan. En annan augustanapräst skrev i "Augustana," att det vore "önskvärt," om vi kunde få behålla bruket av svenskan ännu en tid. Jag delar hans fromma önsknin- gar, men jag har ingen sympati med hans pjunk. Ej heller har jag någon sympati med det slags pjunk, som sängkörer ådagalägga, när de resa landet runt och sjunga: "Liv och blod för landets ära!" Ha de icke svenskhet och mannamod nog att sjunga: "Liv och blod för Sveriges ära," så kunna de ståna hemma. Dyligt pjunk är en förnärmelse och en skymf mot de tusental av oförvilliga svenskamerikanska fosterlandsvänner, som sjungit den sången, eller njutit av att höra honom sjunga, utan att ha en aning om att det låg någonting otillbörligt däri. Hurudant pjunk prästerna ha serverat för folket genom "Augustana," ha vi redan påpekat. Här kommer en och säger rent ut, att vi icke få hysa några tankar på att bygga ett nytt Sverige i Amerika (vilket kan hava blott en mening, nämligen: "Vi få icke umgås med tankar på att bibehålla svenskan i mer än ett eller två släktled"). För att försvara sin ljumhet med avseende på svenskheten förebär redaktören: "Tror någon, att han kan förhindra, att engelskan blir våra efterkommandes språk?" Det var blott fråga om att bibehålla svenskan så länge

som möjligt och i den mån det kan anses vara förmånligt och önskvärt. Högst få torde de vara, som bygga luftslott för kommande århundraden — tyvärr, ty om vi byggde fler luftslott, skulle det bli mer handling. Viktor Hugo kallar luftslotten stordådens mödrar. "Drömmar i dag, kött och blod i morgon," och det heter i den engelska bibeln: "Where there is no vision, the people perisheth." Men i första hand är det nutidens krav, vi vilja tillgodose. Vad texasborna gjort utan ansträngning, kunna vi göra ofantligt mycket bättre genom motsvarande ansträngningar.

När fröken Anna Olsson för många år sedan utgav en bok för barn på svenska, anmärkte "Augustana" tvivlande, nästan spetskt, har det förefallit mig: "Och hon tror, att hon kan intressera barnen för svenskan!" (eller ord av liknande innebörd.) Naturligtvis var det tvivel underkastat, i all synnerhet sedan Augustanasynoden nedlagt svenska skolor, söndags-skoltidningar, ungdomsskrifter — allt som tjänar till och behöves för att vidmakthålla intresset för svenskan hos de unga, och i stället börjat föra öppen propaganda för svenskhetens avskaffande.

För några månader sedan bildades i Moline, i augustanatryckeriets omedelbara närhet, en förening för svenskhetens bevarande. I ett föraktfullt omnämnande i "Augustana" fingo dessa svenskhetsvänner heta "entusiaster."

Augustanaprästerna arbeta alltså (med några hederliga undantag, få vi väl säga) målmedvetet och framgångsrikt för svenskhetens avskaffande. Under krigshetsens dagar uppmunade "Augustana" till och med folk att icke säga eller skriva något till svenskans försvär — man skulle bara hålla sig stilla och vara beskedlig. Jag var i början hägad för att anse detta som en nödvungen åtgärd för att förhindra, att välmående personer skulle förirra sig och därigenom skada mera än gagna. Jag hoppades i det längsta, att man likväl var betänkt på medel att rådda den för oss så värdefulla, oömbärliga och oersättliga svenskan. Huru illa jag missräknade mig, torde nu ligga i öppen dag.

Med allt detta skulle vi kunna högaktat augustanaprästerna och antaga, att de visserligen äro inskränkta och att de besjålas av ovisst nit men föröfrigt äro välmående. Men att de icke desto mindre, oaktat det är uppenbart för var man, vad deras syftemål är, så uppenbart, att att det framkallat berättigad kritik från Allsvensk Samling och andra håll — att de icke desto mindre vilja framstå som svenskhetens förnämsta stöd i Amerika, det smakar så mycket av oärlighet och skrymteri, att det icke bör passera oanmärkt, helst deras ärlighet och uppriktighet i andra och viktigare stycken ingalunda är höjt över allt tvivel, som vi längre fram ämna påpeka, om det blir oss tillåtet.

Det är ännu en omständighet i detta sammanhang, som förtjänar att påpekas. Hela vintern 1892-3 och 1893 låg

jag och studerade vid Augustanas teologiska seminari-um. Vi hade då en lärare av tysk härstamning, vars huvudförtjänst torde ha varit, att han var en storskrivare. En gång i veckan kom han med sovvagn från Chicago för att skola oss eller, om han så behagade, skriva för oss en dag. Bland annat, som han försökte inplugga i oss, var, att vi icke skulle vinnlägga oss om att bibehålla svenskan, utan snarast möjligt övergå till bruket av engelska. Alltså hade Augustanasynoden redan före krigshetsens dagar igångsatt en språkshets och gjort sin prästbildningsanstalt till en hård för en svenskfientlig strömning. Då sådana inflytelser i fyratio, femtio år, hade mandom och självständighet nog att vända ryggen till denna bildningshård, och då man inbjöd mig att komma tillbaka för att fullborda mina studier, sade jag: "Nej tack!" — eller kanske nyttjade jag något mindre fullt uttryck. Och jag var fullt medveten om huru ödesdigert mitt steg skulle bli för mig själv.

Den omtalade tyske professorn var en ståtlig person med trind mage, fylliga och rosiga kinder och korpsvart hår och skägg. När han inskräppte hos oss sina hälso-regler, kunde man tro, att han hade funnit på konsten att leva i hundra år. Stackars karl! Han visnade som ett blomster med maskstungen rot, sannolikt emedan han försvagat livsorganen genom att överdrivet pyssla med sin yttre människa. En tid följde jag noggrant hans hälsoråd — man kände sig så viktig och märkvärdig, när man misshandlat sin kropp enligt professorns föreskrifter. Lyckligtvis kom jag dock snart nog till insikt om att dessa övningar voro skadliga för hjärta, lungor, njurar och nervsystem.

J. B. Linderholm.

Språk och kultur.

Ett genmäle.

Ärade redaktör!

Som jag händelsevis kom att läsa en artikel i Eder tidning skriven av J. B. Linderholm under rubriken "Språk och kultur," där han går i härnad mot augustanaprästerna, och som jag gärna vill skriva något om nämnda artikel, så anhåller jag härmed om plats för några rader.

Vad herr Linderholm egentligen åsyftar med nämnda artikel, kan jag ej förstå, och av artikeln att döma så tvivlar jag om han vet det själv, och upphovet till artikeln i fråga synes vara, som han själv tillstår, "Jag plågas understundom av elaka tankar — tankar så stygga, att de omöjligen kunna härröra ur mitt eget hjärta — de måste vara inblåsta av den onde själv." Om det är den onde, som fört pennan i herr Linderholms artikel, då är det

ej att undra på att prästerna bliva föremål för hans anfäll. Emellertid så tvivlar jag på att det är den onde, som är den ledande driften till ovannämnda artikel, ty den onde lär vara en ganska slug herre och skulle knappast göra sig skyldig till artiklar, där sårad egenkärlek och halsstarrig uppblåsthet äro rätt och slätt i ögonen fallande. När en person utbrister i en tidning, att augustanaprästerna äro ett rätt okunnigt folk, så kan det knappast vara bevis på annat, än att personen i fråga har ganska vilseledande uppfattningar. Just tänk att beskylla en klass människor på cirka 2000 medlemmar, om vilka man på goda grunder kan säga, att de representera det bästa i fråga om karaktär och moral bland svenskarna, och vilka tillhöra ett kall, där den minsta avvikel-se från kristlig vandel genast blir föremål för anmärkning. Att beskylla denna klass som ett helt och utan undantag som ett rätt och obildat folk, är sann- ligen ett praktexemplar av uppblåsthet och dumdristighet.

Vidare säger herr Linderholm: "Augustana redigerades på sin tid av dr Norelius. Nu redigeras den av en annan teologie doktor (kanske av mer än en). Av språket att döma är denne lika obildad som dr Norelius, måhända ännu mera. Mer än en gång har jag intagit av vämjelse, när jag läst Augustanas genomsläppta språk och iakttagit redaktionens oförlåtliga slarv." Till detta vil jag blott säga, den tidningsläsande allmänheten är ej så dum, att det blott fordras att kritisera överlägsna personligheter för att bli avansedd som en överdängare. På samma gång vill jag fråga: Har J. B. L. nekats spalttrum i Augustana?

Till avslutning vill jag blott tillägga, att jag ej skrivit detta för att försöka komma augustanaprästerna till räddning. Nej, jag är säker på att augustanaprästerna och särskilt om de läst de svenska tidningarna i Canada de senaste tio åren, visade ett medlidande, leende, när de kommit till flodens källa. Och till sist vill jag fråga, är det någon reson för en person att skylla olika personer eller samfund att vara förrädare till allt vad svenskhet heter, för att de bruka landets språk, när omständigheterna så fordra, särskilt av en person, som den ena årstiden talat om, att vi skola lära oss isländska, och nästa årstid att vi skola lära finska o. s. v.

Högaktningsfullt

Adolph Johnson.
Langenburg, Sask.

Hitta.

— Vad skulle du tänka om du hittade fem kronor i byxfickan?

— Att jag tagit på mig någon annans byxor.

— — —

— Har ni tappat en plånbok?

— Ja, har ni hittat den?

— Nej, men ni är den sextonde jag frågar i dag, som har förorat en.